

Financiële paragraaf WOZO

Het WOZO-programma gaat aan de slag met de opgaven waar de ondersteuning en zorg voor ouderen voor staan. Het programma levert een eerste bijdrage om te komen tot houdbare, toegankelijke en kwalitatief goede ondersteuning en zorg voor ouderen in alle domeinen. In deze financiële paragraaf worden de budgettaire effecten op de Wlz, Zvw en Wmo in kaart gebracht. Daarnaast wordt toegelicht welke investeringen worden gedaan om de ambities uit het WOZO-programma te realiseren.

Onderdeel Wlz

Na verwerking van de Startnota is in onderstaande tabel het meerjarig budgettair beeld van ouderenzorg binnen de Wlz weergegeven. De uitgaven aan ouderenzorg binnen de Wlz nemen toe van € 15,6 miljard in 2022 naar € 17,3 miljard in 2026.

#	Tabel 1 : Wlz-kader, deel ouderenzorg	2022	2023	2024	2025	2026	Struc	Struc in
1	Ouderenzorg (ongewijzigd beleid)	15.646	16.098	16.676	17.271	17.974		
2	(alternatief voor) Overhevelen behandeling en geneesmiddelen van Wlz naar Zvw (deel ouderenzorg)	0	0	0	-82	-82	-82	2025
3	Valpreventie bij 65-plussers	0	-20	-30	-35	-38	-50	2031
4	Meerjarig contracteren/budgetafspraken ouderenzorg	0	0	-70	-135	-70	-70	2026
5	Scheiden wonen en zorg (netto)	0	-40	-80	-120	-160	-1.200	2052
6	Doorontwikkeling kwaliteitskader verpleeghuiszorg	0	0	-100	-200	-350	-350	2026
7	Ouderenzorg (na Startnota)	15.646	16.038	16.396	16.699	17.274		

Toelichting per regel:

1. Het benodigde budget voor ouderenzorg in de Wlz neemt bij ongewijzigd beleid toe van € 15,6 miljard in 2022 tot afgerond € 18 miljard in 2026. Hierbij is rekening gehouden met de geactualiseerde groeiraming van CEP (CPB, maart 2022).
2. Taakstelling overhevelen behandeling en geneesmiddelen van Wlz naar Zvw: de inzet is om een alternatief voor de overheveling te ontwikkelen langs de lijn die in het WOZO-programma (actielijn 3) is opgenomen. Voorwaardelijk hiervoor is dat de doelmatigheid en taakstelling uit het Coalitieakkoord kan worden gerealiseerd binnen de Wlz en dat met partijen afspraken kunnen worden gemaakt hoe de beschikbaarheid van medisch-generalistische zorg voor kwetsbare mensen thuis, in geclusterde woonvorm en in een instelling kan worden geborgd. De rechtsongelijkheid tussen verschillende Wlz-cliënten wordt op termijn opgeheven.
3. Het kabinet investeert in valpreventie bij 65-plussers. Dit leidt tot minder incidenten en daarmee een lagere instroom in de Wlz.

4. In de Wlz wordt bevorderd dat Wlz-uitvoerders en zorgaanbieders meerjarige contracten met budgetafspraken kunnen afsluiten. Dit wordt gecombineerd met een meerjarige contracteerruimte. Meerjarige financiering biedt een grotere mate van zekerheid om investeringen te doen in (geclusterde) woonvormen en om (technische) innovaties door te kunnen voeren.
5. Het kabinet zet in op de transitie scheiden wonen en zorg. Dit betreft een geleidelijk proces waarbij zorgkantoren bij de inkoop sturen op extramurale leveringsvormen (VPT, MPT, pgb). Dit leidt tot een netto besparing die jaarlijks oploopt met € 40 miljoen tot € 1,2 miljard structureel vanaf 2052. De effecten van deze transitie op de Wmo (en de Zvw) worden in beeld gebracht.
6. Om tegen de achtergrond van de steeds krappere wordende arbeidsmarkt voor de zorg het kwaliteitskader verpleeghuiszorg op de lange termijn houdbaar en uitvoerbaar te houden, vindt onder regie van het Zorginstituut een doorontwikkeling plaats. Er komt (meer) aandacht voor de inzet van innovatie en technologie en het gebruik van context gebonden, flexibele werkroosters. De overheid neemt een nadrukkelijker rol met betrekking tot de kwaliteit van zorg. Zorginstituut Nederland is ten behoeve van de afdwingbaarheid verzocht om (in het verlengde van het lopende traject van ZINL met NZa over passende zorg) kwaliteit van zorg scherper te definiëren en transparantie hierover af te dwingen. De besparing op grond van deze maatregel loopt op van € 100 miljoen in 2024 tot € 350 miljoen vanaf 2026.
7. De maatregelen uit het coalitieakkoord dragen eraan bij dat de groei van het budgettair kader voor ouderenzorg in de Wlz met afgerond € 0,7 miljard afneemt. Per saldo neemt het kader hierdoor toe van € 15,6 miljard in 2022 tot € 17,3 miljard in 2026. Dit komt overeen met een groei van gemiddeld 2,5% per jaar.

Investeringen

Om de ouderenzorg te verbeteren en de ambities van het WOZO-programma te realiseren stelt het kabinet de volgende middelen beschikbaar. Er worden plannen uitgewerkt om de middelen op effectieve en doelmatige manier in te zetten.

#	Onderdeel	2022	2023	2024	2025	2026	Struc	Struc in
1	Uit de WOZO-actielijnen	94	165	192	206	116	50	
2	Stimuleren wooncombinaties jongeren en ouderen	0	10	20	30	40	50	2027
3	Woon-zorg combinaties en stimuleren langer thuis wonen	23	81	96	100	0	0	2026
4	Regiobudget scheiden wonen en zorg	40	40	40	40	40	0	2027
5	Stimuleringsbudget Wlz	30	31	31	31	31	0	2027
6	Passende zorg in de Wlz	2	4	5	5	5	0	2027
7	Inzicht in kwaliteit	1	2	2	3	3	0	2027
8	Flankerend beleid	3	37	23	23	10	10	
9	Nationale dementiestrategie	0	10	10	10	0	0	2026
10	Respijtzorg	1	13	13	13	10	10	2026
11	Een tegen Eenzaamheid	2	14	0	0	0	0	2026
12	WOZO incl flankerend beleid	97	202	215	229	126	60	

Toelichting per regel:

1. Dit betreft de som van de investeringen die vanuit de diverse actielijnen van het WOZO-programma worden gedaan.
2. Middels een subsidieregeling wordt het samen wonen van jong en oud gestimuleerd.
3. Ter stimulering van langer thuis wonen en het realiseren van woon-zorgcombinaties wordt op drie terreinen geïnvesteerd:
 - a. Base: investeringen in reablement, voorbereiden op ouder worden en het versterken van de ondersteuningsstructuur en samenwerking in de wijk;
 - b. Bricks: het creëren van een ondersteuningsstructuur om de woonopgave aan te pakken, het stimuleren van geclusterde woonvormen en ontmoetingsruimten middels een subsidieregeling;
 - c. Bites: het stimuleren van de implementatie- en opschaling van goede initiatieven / trajecten gericht op digitale ondersteuning en zorg voor ouderen en het verlengen van de Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET).
4. Het scheiden van wonen en zorg vraagt aanbieders om in toenemende mate de zorg zonder verblijf in te richten. Met het regiobudget gaan zorgkantoren de beweging scheiden wonen en zorg stimuleren. De middelen worden betrokken bij de inkoopafspraken en kunnen worden ingezet voor de concretisering van de regiomonitor 'bouwplannen voor ouderen' naar passende realisatie per subregio; ondersteuning van pilots met betrekking tot community care concepten; ondersteuning en versterking sociale infrastructuur; en versterking van de digitale infrastructuur.
5. Niet alleen met scheiden wonen en zorg, maar ook met andere maatregelen werkt het kabinet aan houdbare en toegankelijke langdurige zorg. Het regionaal stimuleringsbudget helpt zorgaanbieders in de ouderen- en gehandicaptenzorg de noodzakelijke omslag te maken naar een toekomstbestendige, betaalbare, toegankelijke en kwalitatief goede Wlz-zorg. Het stimuleringsbudget kan worden ingezet voor: modern werkgeverschap (anders werken in de zorg); het versterken van de regionale samenwerking en (opschaling van) technologie en innovatie.
6. Binnen het programma Passende zorg in de Wlz wordt gewerkt om in de langdurige zorg inzicht effectiviteit en doelmatigheid van de geleverde zorg te vergroten en sturingsmogelijkheden op effectieve zorg te ontwikkelen.
7. Inzicht in kwaliteit heeft als doel om binnen de langdurige zorg transparantie over kwaliteit en leren van elkaar te verbeteren. Er wordt een instrument ontwikkeld dat door alle instellingen toegepast wordt.
8. Dit betreft de som van investeringen die buiten het WOZO-programma worden gedaan, maar wel raakvlakken hebben met de ouderenzorg.
9. Mensen met dementie en hun naasten kunnen als waardevol lid van onze samenleving functioneren en goede ondersteuning en zorg ontvangen. Dat is de missie van de Nationale Dementiestrategie. Er wordt ingezet op een vroegtijdige aanpak van de problemen die mensen met dementie en hun naasten ervaren. Het is daarmee ook gericht op preventie ter voorkoming van een snelle achteruitgang van mensen met dementie. Een dergelijk vroegtijdige aanpak stimuleert dat mensen met dementie zo lang mogelijk actief blijven en meer sociale contacten hebben, waardoor de inzet van zwaardere zorgvormen minder nodig is en de naasten van mensen met dementie de mantelzorg langer vol kunnen houden.
10. Het doel van de inzet op respijtzorg is om een passend, innovatief en meer gebruikt (respijtzorg)aanbod voor mantelzorgers te creëren en er daarbij voor te zorgen dat de ervaren druk op mantelzorgers in de toekomst beperkt blijft. Daarnaast wordt verkend hoe we van mantelzorgers een meer collectieve opgave kunnen maken, waarbij alle levensgebieden van mantelzorgers een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben in het meer "omzien naar elkaar". Dit betekent dat ook werkgevers, scholen, zorgprofessionals oog hebben voor mantelzorgers en hen positie geven om hulp aan hun naasten te kunnen blijven geven.

11. Het doel van het programma Eén tegen eenzaamheid is om de trend van eenzaamheid om te buigen, zodat in 2025 een lager percentage van de ouderen in Nederland zich eenzaam voelt. Het programma werkt in een brede samenwerking met veel partijen in de samenleving aan het signaleren en bespreekbaar maken van eenzaamheid en het doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid.
12. Dit betreft het totaal van de investeringen vanuit de actielijnen van het WOZO-programma en het flankerend beleid en de nog aan te wenden middelen.

Aanvullende plannen in ontwikkeling

Naast bovenstaande onderwerpen wordt ook sterk ingezet om de uitdagingen voor de arbeidsmarkt in zorg en welzijn aan te pakken middels het programma Toekomstbestendig Arbeidsmarkt Zorg (TAZ). TAZ is ook van toepassing op de ouderenzorg (Wlz, Zvw en Wmo) en wordt daarom in samenhang met het WOZO programma nader uitgewerkt. Dit geldt ook voor de totstandkoming van het opleidingsakkoord VVT, een impuls gericht op het leven lang ontwikkelen. Daarnaast wordt voor scheiden wonen en zorg nader verkend en uitgewerkt hoe op een doelmatige en doeltreffende manier de transitie kan worden gestimuleerd in aanvulling op hetgeen reeds met bovenstaande investeringen wordt gedaan. Ten slotte worden ook voor Eén tegen eenzaamheid en valpreventie aanvullende plannen uitgewerkt. Wanneer de nadere uitwerking van deze onderwerpen is voltooid, zal in een volgende voortgangsbrief aandacht zijn voor de financiële kaders.